

**Tractatvs De Præventionē Ivdiciali [!], Sev De
Contentione Ivrisdictionvm**

Tonduti, Pierre François de

Lvgdvni, M.DC.LXXIII.

Capvt XXVI. In hoc capite tractatur de diuersis causis accidentalibus,
propter quas præuentio reditur inutilis. ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98370](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98370)

numerationem pecunia negando, & creditor illam probauerit, habeant & importent etiam hypothecam à die confessionis prædictæ. Quia cum statutum à iure communi capiat interpretationem, intelligendum est in casibus in quibus locus est exceptione pecunie non numeratæ, videlicet intra biennium, intra quod debitor transfert onus probandi in creditorem, aut aliis in casibus in quibus adest legis præsumptio pro debitore, ne aliqui creditor contra expressam iuris dispositionem indebitæ probationis oneris prægrauetur.

Quod autem attinet ad decisionem Domini à Laurent. 196. illa continet casum specialem. Tum quia recognitio facta fuerat coram Iudice Valriaci, & coram eo cœptum iudicium, & opposita compensatio, & executio petebatur Auenioni, cum tamen simile statutum vigeret in loco ubi recognitio facta fuerat. Tum etiam quia recognitio fuerat admissa conditionaliter si admitteretur compensatio (licet ita admitti non debuisset.) Tum quia non est ita nudè intelligendum quod ibi dicitur, præceptum reducendum esse ad viam iuris & in vim simplicis citationis, † quia illud non procederet si in illo casu recognitio legitime facta fuisset, ad tradita per Solam, in constit. Sabaud. iii. de claus. mandator princip. signific. gloss. 2. num. 8. Tum denique quia in omnem euentum, debet intelligi & explicari secundum distinctionem superius adhibitam in dist. concl. 5. n. 16. & seqq. Et hæc satis de hac questione.

CAPVT XXVI.

ARGVMENTVM.

In hoc capite tractatur de diuersis causis accidentalibus, propter quas præuentione redditur inutilis. Et primo quidem quomodo Notarius qui præuenit in causa, ratione suspicionis de nouo superuenientis, possit remoueri. Item quid statuendum sit in Substituto Notarij, verum solo iuramento possit declarari suspectus, quando semel fuit à partibus approbatus. Et vtrum Successor in Prælatu possit reuocare Notarium Curie Episcopalis, quando ipse dedit pecuniam pro utilitate Ecclesiæ. Et quando dicatur verum in illius utilitatem. Et de concessione officiorum ad vitam facta per Ecclesiam, solemnitatibus in alienatione bonorum Ecclesiæ requisitis, non indigente. Officiales deputati à Baronibus an possint reuocari. Societas Officij Notarius dependens à coadiutoria, finitur; reuocatur à coadiutoria ex lege Superioris. Vtrum Notarius possit allegari suspectus, ne recipiat instrumenta. Quid statuendum sit de Aduocato Fiscali suspecto allegato. Denique vtrum Assessores qui tempus sententiæ præuenerunt remittendo vota sua penes acta, si talis remissio fuerit scripta in actis, possint mutare vota sua, ubi concluditur negatiue: & ideo corrigenda

dum est summarium, in præced. editionib. n. 42. ubi dicitur, possunt mutare, & legendum est, non possunt mutare. Quid si agatur de pluribus Iudicibus, quorum vnus sine altero iudicare non debet, vtrum vnus illorum post votum suum apud acta remissum possit illud mutare? Notarius principalis vtrum possit allegari suspectus propter magnam suspicionem illius qui est illius focus in officio.

SUMMARIUM.

- 1 Notarius sicut & Iudex statim ubi allegatus est suspectus debet abstinere ab illa causa, in qua fuit allegatus suspectus.
- 2 Notarius de iure communi solo iuramento recusatur.
- 3 Notarius ex statuto Auenionensi non allegatur suspectus nisi probatis legitimis suspicionem causis.
- 4 Quod Notarius scribat per substitutum, exorbitans est à iure communi.
- 5 Statutum loquens de Notario non excludendo, nisi probatis causis suspicionum, non habet locum in substituto Notarij.
- 6 Notarij persona censetur approbata per comparationes iudiciales ipso scribente factas.
- 7 Semel approbatus non potest sine causa remoueri, etiamsi ageretur de Notario substituto.
- 8 Approbatio tacita Notarij sufficit, ut sine noua causa remoueri non possit.
- 9 Iudex semel approbatus non potest nisi probata noua causa remoueri.
- 10 Quomodo intelligendum sit quod dicitur Notarium de iure communi solo iuramento suspectum declarari posse.
- 11 Maior adhibenda est fides substitutis à publico approbatis quam substitutis simplicibus.
- 12 Successor in prælatura an & quomodo repellere possit Notarium à suo antecessore deputatum. Et quid obseruetur in Gallia, num. 15. Et vide n. 29. in fine.
- 13 Dispositionem suam nemo conferre potest ad tempus in quo actum illum facere non posset.
- 14 Capitulum non potest præiudicare viribus Episcopi.
- 16 Contractus non transit ad successorem in Ecclesia, nisi ea concurrant de quibus num. 18.
- 17 Multum interest an Prælatus nomine proprio contrahat an nomine Ecclesiæ.
- 19 Successor contractum sui antecessoris reuocat beneficio restitutionis in integrum si in eo Ecclesiæ lesa fuerit.
- 20 Versio in utilitatem Ecclesiæ non probatur ex sola assertionem Prælati contrahentis.
- 21 Probatio coniecturalis regulariter sufficit ad probandam versionem pecunie in utilitatem Ecclesiæ.
- 22 Prælatus successorem suum per quemcunque contractum supplantare non potest.
- 23 Versio pecuniarum in utilitatem Ecclesiæ concludenter probanda est quando agitur de successoris præiudicio.
- 24 Prælatus tenetur de proprio ad reparationes ordinarias bonorum suæ Ecclesiæ.
- 25 Successor in Ecclesia non tenetur ad debita sui antecessoris nisi quatenus probetur verum in utilitatem Ecclesiæ.

26 Reuentio non datur pro melioramentis factis in alia re diuersa.

27 In concessione officiorum ad vitam non requiruntur solemnitates solite adhiberi in alienatione rerum Ecclesie.

28 Res que semel exiit de mensa Ecclesie, dum alteri conceditur, non dicitur amplius alienari.

29 Ex quibus probetur rem solitam concedi per Ecclesiam.

30 Alienatio si contineat noua pacta, reduci debet ad antiquas rei concedi solite concessiones.

31 De concessione officij ad beneplacitum.

32 Referuntur DD. de renouatione officiariorum tractantes.

33 Officiales Baronum quomodo caute deputandi sint.

34 Officialibus quandoque contra Barones competunt remedia possessoria.

35 Renouata ex lege Superioris superueniente coadiutoria, cessat & societas ab ea dependens.

36 Permittens pensionem super certo beneficio ad eam non tenetur si beneficium non obtineat.

37 Si Iudex vel Notarius post causam prauentiam desistant à saluatione partis, quam prius salutare consueuerant, remoueri possunt.

Si post approbatam personam Notarij principalis superueniat suspicio socij quem principalis remouere noluit, eorum causa suspitionis sit sufficiens ad remouendum principalem.

38 Notarius potest etiam allegari suspectus ne recipiat instrumentum.

39 Aduocatus fisci non potest remoueri à causa ob inimicitiam occasione officij contractam. Secus si inimicitia ex priuato odio graui oriatur, numero 40.

40 Aduocatus fiscalis non ita facili remouetur sicut Iudex.

41 Assessores si tempus sententie prauenerint remittendo votum suum penes acta, talisque remissio fuerit scripta in actis, non possunt mutare votum suum.

42 Iudicis officium circa sententiam expirat post illius publicationem 3 Assessoris vero habentis votum deliberatiuum, statim post voti remissionem.

Quid dicendum de pluribus iudicibus, seu Commissariis, eorum possint mutare votum ante latam sententiam.

Varij casus occurrere possint in quibus Iudex, vel Notarius non obstante prauentione tenentur causas & lites prauentas dimittere, aliquos ex ipsis hoc in capite exponemus. Et primo quidem quamvis superius sæpe dixerimus, Notarium, qui cepit in causa scribere non esse remouendum, nec alium in eius locum subrogandum, propter vim prauentionis, vt in cap. 2. num. 3. & 15. & cap. 30. num. 89. Tamen ex causa alium deputandum esse diximus dicto cap. 2. num. 6. Vna autem ex causis ob quas Notarius praueniens remouetur, est ratione suspitionis, nam sicut Iudex, ita & Notarius statim ubi fuit allegatus suspectus ex iustis causis, debet abstinere. Verall, decis. 390. p. 2. Adeo vt de iure Communi Notarius solo iuramento suspectus allegari possit. Cagnol. in l. si libarius 93. num. 47. ff. de reg. iur. Anchor. consil. 293. num. 1. Alexand. consil. 104. num. 3. vol. 1. Iacob. Laurent. de Iudic. suspect. cap. 6. num. 1. Gratian. discip. forens. cap. 100. num. 58. Farin. in fragm. verbor. Iudex, num. 719. Verum ex Statuto

Auenionensi Notarius actorum remoueri non potest tanquam suspectus nisi probatis legitimis suspicionum causis, vt cauetur lib. 2. stat. rub. 9. art. 30. Et propterea ad interpretationem illius statuti queritur de duobus. Primo vtrum dispositio illius statuti locum habeat in substitutione Notarij qui contraxit societatem duraturam ad vitam cum Notario principali cuius in capite officium est.

In qua quaestione ego in ea sum sententia, vt dictum statutum intelligendum sit dumtaxat de Grafario principali, non autem locum habeat in substitutione, qui solo iuramento poterit recusari, seruatis tamen inferius dicendis. Ratio est quia quod Notarius actorum scribat per substitutum, exorbitans est à iure communi, vt in aub. de rebellionib. §. 1. & §. nos autem. Et ideo facultas substituto tributa strictam debet admittere interpretationem, & statutum illud loquens in casu simplici, nempe in Notario principali, non potest habere locum in casu mixto, nempe quando admixta est persona substituti, l. vim passam §. prescriptione. ff. ad legem Iul. de adulter. cum aliis in simili casu allegatis per Rotam Romanam, decis. 16. n. 2. post tract. Zachie de societ. offic.

Secundo queritur vtrum dictus substitutus solo iuramento recusari possit, quando eius persona semel à partibus fuit approbata, veluti si eo scribente plures actus iudiciales fecerint, immo sufficit quod apud eius acta citationes fecerint, ex hoc enim eius persona dicitur approbata: Burat. decis. 606. num. 7.

Resoluendum est, Notarium substitutum semel approbatum à partibus non posse solo iuramento remoueri, sed causas suspitionis probandas esse ab eo qui ipsum remouere desiderat; immo & probandum esse tales suspicionum causas de nouo superuenisse, cum non versemur hoc casu in terminis regulæ suprâ de iure communi fundatæ, sed in alia iuris regula: quod si qui semel est approbatus non potest sine noua causa remoueri, Gratian. discip. forens. cap. 167. num. 17. & 19. adeo vt tacita approbatio sufficiat, Burat. dicta decis. 606. num. 7. Idque ad instar iudicis, qui recusari non potest, quando eius persona fuit approbata, nisi probatæ fuerint legitimæ suspicionum causæ de nouo superuenientes, Gaill. lib. 1. pract. obseruat. 33. numero 11. Mynfinger. lib. 4. obseruat. 59. Vbi dicit notoriè, & euidenter constare debere Iudici causam suspitionis de nouo superuenisse, aliàs quod non est remouendus. Et magis in specie de Notario semel à partibus approbato tradit Iacob. Laurent. in dicto tract. de iud. suspect. cap. 6. num. 3.

Sed in terminis quoque iuris communis non ita facilis debet esse Iudex ad remouendum Notarium ex capite suspitionis, solo partis iuramento, neque pars ipsa ex se sola iuramentum istud præstare potest aut debet, sed ita demum si probabiles adesse suspicionum causas Iudex arbitratus sit, qua in re non parum potest illius arbitrium. Quinimò potest etiam de causis illis suspicionum propositis summariam capere informationem, nec parti iuramentum deferre nisi præuia dicta informatione, vt notat Laurent. in dicto tract. de iud. suspect. c. 6. n. 3.

Sequitur ergo Notarium substitutum semel à partibus approbatum solo partis iuramento recusari non posse, nisi superuenientibus & probatis nouis legitimisque recusationum causis: cum casus iste à statuto non decusus, secundum iuris communis regulas debeat terminari.

Et in effectu Doctores qui volunt solo iuramento Notarium nodum approbatum, posse vti suspectum

recusari, loquuntur de Notario per iudicem electo, pro ut de iure communi electio Notarii actorum spectat ad iudicem, quia de regimine supra c. 2. n. 16. 17. & 18. Nos autem loquimur de Notario secundum statuti dispositionem, & Curie obseruantiam ab una parte electo; cuius persona fuit ab illius aduersario approbata, qui casus multum inter se differunt, ut videre est apud Laurent. dicto cap. 6. in ipso principio, ante n. 1.

Considerabit etiam iudex qualitatem substituti. Nam magna est differentia inter simplicem substitutum siue iuuenem qui pro magistro scribit, quem facilius recusari posse non est dubium; & magistrum Notarium magistratim à collegio Notariorum receptum atque à Superiore approbatum, pro ut in ciuitate Auenionensi ex regulamentis Superiorum requiritur in substitutis: quod videtur esse de mente
11 Rota dict. decif. 16. apud Zach. de societ. offic. ¶ Quia cum istorum persona fuerit à publico approbata, maior erga tales personas debet haberi respectus, maioremque fidem illorum qualitas meretur; Menoch. de arbit. cas. 9.2. num. 4. Calderin. consil. 2. num. 2. de test. quos ibi Rota num. 3. allegat. & Capyc. dec. 61. in fine.

Secundus occurrit casus in quo iudex, vel Notarius qui præuenit, remouetur à causa, nempe si sit Notarius, seu magister actorum à Prælo deputatus, adueniente successore in prælatura de quo sit.

Quæstio tertia, utrum iudex, vel Notarius ab Episcopo, aut alio Prælo deputatus, adueniente successore in prælatura, debeat remoueri etiam ab officio, & causis per eum præuentis.

12 Hac de re consultus alias respondi posse Episcopum successorem ab officio remouere grassarium à suo antecessore deputatum, aliumque nominare, qui in omnibus Curie sue causis motis, & mouendis scribat, nisi probetur talem esse illius Ecclesie consuetudinem quod grassarii deputati ad vitam sint soliti, & quod deputatio sic facta ad vitam, fuerit fortiter effectum etiam post mortem deputantis, idque inuitis & contradicentibus successoribus: nam alias simplex continuatio in officio post mortem successoris in prælatura, non sufficeret ad inducendam consuetudinem, nisi simul probaretur contradictio Prælati successoris. Immo non sufficeret quamlibet consuetudinem probari, sed oporteret illam fuisse legitimè præscriptam, pro ut hæc omnia copiose deducuntur per Gratian. discept. forens. c. 167. num. 1. & seqq. intelligendo tamen iuxta ea quæ dicuntur infra num. 29.

13 Ratio autem huius conclusionis est, quia ¶ nemo potest dispositionem suam conferre ad tempus in quo non potest actum illum facere, leg. quæd sponsa. Cod. de donat. ante nups.

Et quamuis Gratian. ibidem n. 10. videatur prædicta limitare, ut locum non habeant quando in tali deputatione interuenit consensus Capituli, quia Capitulum nunquam moritur, ut etiam ostenditur infra, num. 18. Tamen in casu proposito illa opinio

14 non est tuta; ¶ Capitulum enim non potest præiudicare iuribus Episcopi, quando iura Episcopi sunt separata à iuribus Capituli, in præiudicium mensæ Episcopalis. Iuxta veriorum opinionem Antonij de Butt. in cap. final. Ne Prælati vices suas, quem in terminis propositæ quæstionis citat & sequitur, non citato tamen Gratiano, Marc. Ant. Genuen. in practi. cab. Eccles. q. 469. versic. sed prædictum n. 2.

15 Quid autem in hac materia obseruetur in Gallia, copiose tractatur apud Louet. in recollectione arrest. lit. O. n. 2. & ibi Addentes.

Sed tamen in facti contingentia dubitatum fuit, utrum supradictæ conclusioni locus esset, quia grassarius Episcopo antecessori certam pecuniarum summam persoluerat, in reparationem furnorum Ecclesie conuertendam. Vnde quæsitum fuit utrum successor teneretur illam officij concessionem ratam habere, aut saltem in omnem euentum pecunias per grassarium solutas illi restituere.

Quoad primum caput dixi non ideo teneri successorem ratam habere hanc officij concessionem, quod summa illa in furnorum Ecclesie reparationem conuersa probetur. Licet enim sint aliqui casus in quibus successor in prælatura, vel beneficio, ad sui antecessoris debita persolueda tenetur, de quibus in c. 1. de solut. & ibi DD. ¶ non tamen ideo
17 sequitur quod dispositio, seu contractus transire debeat ad successorem, si alias non esset transitorius, ut bene ostendit Caltrenf. consil. 2. num. 6. volum. 1. Vnde remanet solum secunda pars dubij decidenda, utrum Episcopus volens alium grassarium deputare, teneatur pecunias per eum qui reuocandus est solutas, ipsi restituere? quia in re obseruanda sunt in primis verba deputationis per Episcopum antecessorem factæ, utrum videlicet nomine proprio ipsius Episcopi, an vero nomine Ecclesie facta fuerit. Nam in primo casu, nullo modo tenetur successor ex contractu sui antecessoris, quamuis pecunia fuisset in Ecclesie vtilitatem conuersa. Peregr. consil. 9. n. 11. volum. 3. ¶ vbi dicit tria requiri ad hoc ut successor
18 ex contractu sui antecessoris obligetur, nempe quod contractus factus fuerit nomine Ecclesie, 2. quod interuenierit autoritas Superioris, vel consensus Capituli. 3. quod pecunia versa fuerit in vtilitatem Ecclesie. Nam licet contractus factus fuisset nomine Ecclesie, tamen valeret mero iure, nisi adhuc etiam probaretur illum cessisse ad Ecclesie vtilitatem, & pecunias in causam expressam fuisse conuersas. ¶ Et in omnem euentum, etiam his probatis, succurrendum esset Ecclesie, quatenus læsio interuenisset, beneficio restitutionis in integrum. Alexand. consil. 160. num. 4. vol. 6. Peregr. consil. 9. num. 10. & 11. volum. 3. Prædictamque distinctionem inter contractus per Prælatum nomine Ecclesie, vel nomine proprio factos approbauit Rota apud Burat. decif. 482. num. 8. iuncto num. 17. Mantica. de tacit. conuent. lib. 5. tit. 13. num. 16. vbi latè explicat quando contractus transeat ad successorem, illumque obliget.

Ad probandum autem quod pecunie in vtilitatem Ecclesie fuerint conuersæ, non sufficit partium sola confessio, cum illa in fraudem Ecclesie facta censeatur, & in successorum præiudicium, ut per Caltrenf. consil. 437. num. 4. vol. 1. ¶ Quamuis enim alias probatio coniecturalis sufficiat ad probandam versionem, Ludduil. 3. n. 2. & 12. Burat. decif. 546. num. 4. & 9. cum ibi citatis. Aliud tamen statuendum est in casu proposito: quia cum ¶ Prælatum suum
21 successorem supplantare non possit per quemcunque contractum, ut supra dictum est, & ultra citatos tradit Gabriel. consil. 83. numero 45. & sequentibus. vol. 1. ¶ ideo versio pecuniarum plenè probanda
22 est, quando agitur de successoris præiudicio. Caltrenf. consil. 2. num. 4. versic. Præterea illud dictum, volum. 1.

Aduertendum præterea est, utrum causa in quam pecunia versa fuit, sit ipsi Ecclesie utilis, an vero Prælato; nam, exempli gratia, dum de furnorum ordinaria reparatione agitur, onus istud ad ipsum tunc existentem Prælatum pertinebat, tanquam onus illius qui fructus percipiebat. leg. si pendentes §. si quid chonacarij, ff. de usufruct. Et qui administrationi præest,

præst. tenetur reficere; *leg. hætenus. ff. de usufr. Ca. strent. in puncto. consil. 337. n. 8. vers. ultimo quæritur. volum. 1. & conferunt tradita per Castil. de usufr. c. 56. n. 14. & c. 57. n. 1. & 6.*

²⁵ Successor autem non tenetur ad debita sui prædecessoris, nisi quatenus probetur verum in utilitatem Ecclesiæ. Menoch. *de arbit. casu 432. num. 19.* Mar. Antonin. *var. resol. 34. n. 5. vol. 1.*

Et quamvis Rota asserat successorem teneri ad expensas & debita pro rebus Ecclesiæ meliorandis contracta, *decis. 186. & 208. part. 2. divers.* hoc ideo quia ibi tractabatur de Emphyteusi deuoluta ad Ecclesiā, & sic de ipsa recuperanda, nositer autem casus versatur in ipsa re distrahenda in successoris præiudicium. Præterea in casu dictarum decisionum agebatur de possessore qui rem melioratam possidebat, cui propterea ius retentionis competeat, hic autem casus supponit notarium vel officium aliud ab Episcopo antecessore possidentem, ipsum quidem officium possidere, non tamen rem melioratam; ²⁶ ideo vnius rei pro alia non datur illi retentio, *Gloss. in l. planè, in verbo. Deducatur. & ibi Alberic. & Angel. ff. de petit. hered. Marefcor. lib. 2. var. resol. cap. 112. num. 25.*

Et propterea constat ex prædictis iudicem aut notarium à Prælato deputatum à causis præuentis & cæptis desistere debere, nec in illis procedere aut scribere posse, si à Prælato successore fuerit reuocatus.

Quarto quæritur quid dicendum sit de deputatis ad vitam iudicibus, vel notariis, quando talis est Ecclesiæ consuetudo, ut sic deputentur. Respondetur, validam esse concessionem huiusmodi officiorum, etiam non obseruatis solemnitatibus necessariis in aliis bonorum Ecclesiæ alienationibus, † quia officiorum alienatio perpetua non est, officia enim cum persona finiuntur, & redeunt ad Ecclesiā concedentem: Rota *decis. 622. n. 9. lib. 3. p. 3. divers.* Burat. *decis. 24. n. 12. & 13.*

Quod maxime procedit quando officia sunt ad vitam concedi solita, prout dicitur de re quæ in feudum vel emphyteusim solet concedi, quæ sine solemnitatibus alienari potest. Rot. & Burat. *in dictis locis.* † Ex eo enim quod semel huiusmodi bona exierunt de mensa, non dicuntur amplius alienari. Rota *d. decis. 622. n. 10. lib. 3. p. 3. divers.*

²⁹ Et quamvis Gratian. *discept. forens. c. 167. num. 9.* requirat hoc casu probationem consuetudinis legitime præscriptæ, etiam cum contradictione Prælati vel Ecclesiæ, tamen ex mente Rotæ Romanæ, alterum de duobus sufficere videtur, nempe vel quod doceatur de vna concessione præcedenti valida & solemnī, vel saltem de duabus minus solemnibus effectuatīs, cum cursu quadraginta annorum, Rota *divers. dec. 160. n. 5. p. 2.* vbi dicitur hanc esse communem conclusionem, Seraph. *decis. 434. num. 1. & 1451. num. 3. & 1490. num. 3. & 5.* Et in recentior. *decis. 36. n. 7. part. 7.* Vel etiam sufficeret probari per testes huiusmodi officia ad vitam concedi solita. Rota *dicta decis. 622. n. 10. part. 3. lib. 3.* Et ita intelligi debent superius dicta *num. 21.*

³⁰ Sed quid iuris si præcedentes concessionēs factæ fuissent ad vitam alicuius, in sequenti verò concessione etiam ad vitam factæ fuissent adiecta noua pacta & conditiones in præiudicium Ecclesiæ, vtrum concessio hæc vltima in totum corrueret? † Respondeo quod non, sed solum ad formam antiquarum reducenda esset, ex traditis per Clar. *in §. feudum. q. 13. n. 7. vers. Sed quid si alteret. Et in §. Emphyteusis, quæst. 6. num. 2. vers. Sciat tamen.* Vbi hanc dicit Sanlegerius de Præuent. Iudic,

esse magis communem opinionem, & veriozem.

Rursus quæritur quid dicendum sit de concessione officij facta ad beneplacitum. Respondetur clausulam ad beneplacitum non nocere perpetuitati officij. Marta *de claus. p. 2. cap. 2. num. 1. & 4.* intelligendo tamen iuxta copiosè tradita per Barbof. *tract. de claus. c. 3.* ad quem lectorem remitto, quia nimis remouetur à materia nostra. † Videatur Osalc. *dec. 144. n. 3.* De Pont. *de potest. proreg. lib. 3. de elect. official. in princip. num. 5. & ibi Addit. fol. 29. num. 5.* Fontanel. *de pact. dot. lib. claus. 4. gloss. 10. p. 1. n. 145. & segg.* Mastr. *lib. 1. de magistrat. cap. 27. n. 16. & sequent. & 42.* Ioseph. Ramon. *consil. 35. n. 4.* Ceual. *comm. concl. c. 425. num. 19.*

Solum hic obiter monebo Barones seu feudatarios habentes merum & mixtum imperium, vt dum deputant suos Officiales, aduertant ad formam & verba deputationis, & nisi eos velint constituere perpetuos, apponant clausulam, quod possint ad libitum voluntatis, etiam sine causa reuocari. Nam alioqui possent incidere in lites dum eos vellent reuocare, vt colligitur ex Doctoribus mox citatis, cum ipsi possint de huiusmodi officiis dispoñere, non tamen in præiudicium successorum, si feudum esset ex pacto & providentia, & non hæreditarium. † Et darentur Officiali ad vitam constituto remedia possessoria; Guill. Bened. *in cap. Raynuitius, in verb. Duas habens filius. n. 38.* Ceual. *d. q. 425. n. 19.* Mastril. *d. c. 27. lib. 1. n. 33. & 42.*

Quinto quæritur quid dicendum sit de notario qui alium sibi in coadiutorem assumit, ea lege, vt donec bullæ suæ litteræ coadiutoris fuissent expeditæ, talis adiunctus remaneret associatus in illo officio: Sed cum fel. record. Urbanus VIII. per bullam generalem omnes coadiutorias officiorum nondum effectum sortitas reuocasset, easque in futurum non concedendas esse edicto seu lege generali statuisse, vtrum superueniente tali lege non præuisa tempore conventionis, cogendus saltem sit notarius principalis, vt adiunctum, si non vti coadiutorem, saltem vti socium in suo officio admittere teneatur.

Hæc quæstio diutius agitata fuit à Auenioni, quæ Romæ, sed per plures sententias decifum fuit, non solum coadiutoriam expirasse; de quo dubitari non poterat, sed etiam societatem illius accessoria. † Ratio decisionis fuit, quia cum societas fuerit tantum contracta sub spe futuræ coadiutoris, cessante causa promissionis, cessauit & ipsa promissio. Rota *decis. 255. num. 1. parte 1. recent.* † vbi promittens pensionem super certo beneficio, non tenetur illam soluere, si illud beneficium adeptus non fuerit.

Et quia sublato præsupposito tollitur & illud quod ex eo sequitur. Gl. *in l. mancipia. C. de seru. fugit. Dec. in simili. cons. 244. n. 15.* Et societas est respectiua ad ipsam Coadiutoriam, *Surd. cons. 217. n. 9. & probatur in l. perens. C. de pact.* Ergo hac cessante, cessat & societas. Rot. *decis. 589. num. 3. & 4. part. 1. divers.* *Surd. decis. 7. num. 53.* Georg. *allegat. 22. numero 44.* Item quia Coadiutoria quæ est causa contractus deuenit ad non causam, ideo omnia in pristinum statum sunt reponenda: *Surd. dec. 163. n. 144.* Præsertim cum Coadiutoria sit causa finalis, sine qua partes non erant contracturæ, & ex qua tanquam ex radice oritur obligatio, Menoch. *consil. 331. num. 73.* Quando enim causa talis est, vt sine ea quis non fuisset contracturus, etiam si esset impulsiva, efficitur finalis, si pater familias. *ff. de hered. insti. Bertrand. cons. 77. num. 6. volum. 7.* Quia cessante cessat dispositio. Gratian. *disc. for. 96. n. 27. 40. & 42. & c. 764. n. 9. & 558. n. 25.* Denique quia omnis obligatio & promissio

K

debet

debet intelligi, rebus sic stantibus & non potest comprehendere causam extra contractum de nouo superuenientem, orientem ex noua lege non præuifa tempore contractus, l. *continuis*. 1. 37. §. *cum quis*, ff. de verb. obligat. Sanch. de marim. lib. 5. disp. 5. n. 26. Optime Bald. in cons. 460. n. 4. his verbis, *Emittio sumens causam ex noua legibus disponenibus circa decisoriam ultra vel contra ius commune, non pertinet ad venditoris detrimentum*. l. *Lucius*, ff. de emit.

Sexto quaeritur quid dicendum sit de notario qui in causa scribere cepit, & à partibus fuit approbatus, sed tamen pendente lite, vnum ex litigantibus salutare delitit, an hæc sit causa sufficiens ad illum remouendum; Et an idem de iudice dicendum sit? 37 † Respondi in facti contingentia hanc esse sufficientem causam remouendi iudicem vel notarium, vt de Iudice tradit Mastrill. decif. 151. numero 46. vbi dicit sufficere leuem inimicitiam, ad hoc vt Iudex recusetur, veluti si se salutare cum parte litigante recusauerint, provt antea salutabant. Et in dicta decisione multa vitia afferuntur in materia recusationis Iudicum, quæ nimis remota sunt à materia nostra præuentionis, ideo non insilio. Sequitur Gratian. disc. forens. 284. num. 28. De Notario vero quod ob salutationem non factam cum parte litigante possit vt suspectus recusari, tradit idem Gratian. disc. forens. cap. 538. num. 57. quem citat & sequitur Giurb. consil. 88. num. 12. Quod intelligendum est si data opera & aduertenter à salutatione destiterit.

Verum cum nuper disputaretur, si pendente lite & approbata persona Graffarij principalis superueniat noua causa suspicionis contra eius socium generalem in eius tabulatu, vtpote quod ille socius destitit salutare vnam ex partibus litigantibus, aut male se gesserit in scribendo acta causæ, seu aliter se valde suspectum reddiderit, vtrum non modo socius ille remouendus sit vti suspectus, sed etiam ipse Graffarius principalis? In hac quaestione Dixi, ipsum quoque Graffarium principalem esse remouendum, & sententia mea fuit confirmata, & executioni demandata. Ratio est quia Graffarius principalis videns socium male se gessisse scribendo acta causæ, tenebatur illum remouere, quod cum non fecerit, reddidit se suspectum, ex doctrina Rip. in cap. 1. de iudic. n. 34. ibi, *quia eo ipso quod suspectum assessorem non remouet, ipsum suspectum reddit*. Item quia cum in causæ prosecutione necesse esset quotidie ingredi officium, officinam, seu tabulatum in quo socius suspectissimus quotidie morabatur assidue, durum esset, & multis querelis suppositum, si partes cogerentur locum illum adire, in quo socium Graffarij sibi viderent insensissimum, cum nemo ad locum non tutum accedere cogendus sit: *Clem. causam*, vers. *vero*, & ibi DD. de elect. & *Clem. 1. de iud.* Immo sola societas personæ suspectissimæ cum Graffario principali, reddebat principalis personam suspectam: per text. apertum in c. cum R. Canonici, de offic. iud. deleg. in illis verbis, *Quicumque sint illius socij merito habet pars aduersa suspectos*. Imò in hac materia socij dicuntur, qui habent occasionem sæpe ad inuicem conueniendi: Abb. in d. c. cum R. Canonici, n. 1. & 2. Aufser. in tract. de recusat. n. 11.

38 Septimo quaeritur (licet paululum extra materiã) vtrum sicut notarius potest ex causa recusari in iudicialibus ita & in extraiudicialibus. Veluti si dicam me nolle homagium vel iuramentum fidelitatis præstare aut alium contractum facere scribente tali notario, quia meus est inimicus? Responderetur affirmatiue. Ratio est quia contractus sunt ex mutuo

partium consensu, nec potest Notarius instrumentum recipere nisi de partium voluntate, ergo non potest pars cogi ad contrahendum si Notarius recipiens sit illi suspectus. Ita in puncto determinat Bertrand. conf. 219. n. 5. vol. 3. poster.

Octauo quaeritur vtrum sicut Iudex & Notarius non obstant quacunque præuentione remouentur ob causas suspicionum de nouo superuenientes, ita & Aduocatus fiscalis possit tanquam suspectus remoueri; In hac quaestione duas statuo conclusiones.

Prima est, dominum Aduocatum fisci remoueri non posse si causa inimicitie orta fuerit propter exercitium sui officij, veluti si aduersus recusantem aut eius confanguineos fisci partes sustinuerit, quia cum id ob muneris sui necessitatem fecerit, illi imputari non debet, l. 2. c. de delatoribus lib. 10. Mastr. decif. 214. n. 31.

Secunda conclusio. Dominus Aduocatus fiscalis 40 recusari potest propter inimicitiam priuatam aliunde ortam quam ex officij sui executione, aut aliis iustis de causis, Mastr. d. dec. 214. n. 12. licet non facile huiusmodi causas admittendas esse asserat. † Non 41 enim ita facile recusatur fisci patronus sicut Iudex, Larrea in suis alleg. sic. p. 1. alleg. 2. n. 12. in quo capite plenè hanc quaestione examinat.

Nono quaeritur. Cum ex statuto Auenionensi Iudex ad partium requisitionem teneatur Assessores sibi assumere partibus non suspectos, qui votum habeant non solum consultiuum, sed etiam deliberatiuum, quia sententia de voto maioris partis profrenda est, vtrum si vnus vel plures ex Assessores votum suum remiserint ante sententiæ prolationem, & talis remissio notata fuerit in actis notarij, vtrum possit illud votum mutari, & aliud in eius locum remitti ante sententiæ prolationem. † In hac quaestio- 42 ne ego existimo votum semel remissum mutari non posse, quia res non est integra, & officium Assessoris est finitum. Vincent. de Franch. decif. 185. n. 3. vers. *Primo quia*. nam finitio officio non est amplius assessor, sed priuata persona, vt ibi dicitur n. 6. Licet verum sit, illa vota Assessorum non habere vim & effectum sententiæ, vt dicit Afflic. decif. 303. n. 2. qui tamen loquitur ibi de votis tantum consultiuis, sicut & Vincent. de Franch. dicta decif. 185.

Neque obstat si dicatur, iudicem posse suam sententiam mutare quandocunque ante publicationem. Quia non est eadem ratio in iudice, quæ in Assessore. Iudex enim ante sententiæ prolationem non est functus suo officio. Sed Assessor qui non interuenit in prolatione sententiæ, nec sententiam profert. (Imò solus Iudex de voto Assessoris quamuis absentis) statim vbi votum suum Iudici, vel Notario causæ remisit, functus est suo officio, & vti priuatus reputatur. Semel enim siue bene siue male egerit, illius officium expirauit, leg. *iudex posteaquam* 55. ff. de re iudic. l. 1. §. *si quis vltro*, ff. de quaest. n. 6. Et si aliter fieret, multa inconuenientia sequeretur, quæ hic dicere non expedit. Et prædicta mea opinio probatur ex iis, quæ bene ad propositum tradit Carol. Tap. decif. 112. num. 23. vers. *Quo vero ad allegatas doctrinas*. Vsq. ad finem decisionis. Vbi ostendit vota semel remissa mutari non posse. Et sic verum est Assessorem, qui præcepit tempus sententiæ, votum suum prius in actis causæ remittendo, se ipsum ab vltiori processura in eadem causa prorsus excludere. Notarius enim cum iam scripserit in actis illam voti remissionem, non potest votum illud alicui restituere, neque actum de tali remissione factum, & scriptum delere in præiudicium partis cuius est quaesitum.

Ratio

Ratio autem præcipua est, quia cum iuxta dispositionem Statuti, vota Assessorum non solum sint consultiua, sed etiam deliberatiua, adeo ut Iudex teneatur sequi vota duorum Assessorum, si sint concordantes; ita remisso voto ius fuit quæsitum partibus eodem modo quo si lata fuisset sententia per vnum ex pluribus Iudicibus seu Commissariis, ut notauit Tapia decif. Sicilia 12. num. 24. vbi considerat illam differentiam inter vota consultiua & deliberatiua. Et ideo si ageretur de Assessores sumptis per Iudicem ex officio, qui secundum statutum & de iure communi habent solum votum consultiuium, aut si lis esset mota in locis vbi Assessores non habent votum deliberatiuum, possent illud ante Iudicis sententiam mutare, quia per voti remissionem non esset alicui ius quæsitum iuxta præfatam Tapie distinctionem.

CAPVT XXVII.

ARGVMENTVM.

De Præuentione per Monitoria Ecclesiastica concessa ad fines obrinendi reuelationes testium, vel restitutionem rerum ablatarum. Ostenditur ex huiusmodi litteris monitorialibus nullam oriri præuentionem. Declaratur an & quomodo præuenta lite principali coram Iudice laico, procedi possit coram Ecclesiastico in specie ad declarationem censurarum, contra non reuelantes, aut falsum reuelantes vel non restituentes. Et vtrum in præiudicium præuentionis possit procedi coram eodem, vel diuerso Iudice, ad remedium declarationis censurarum in specie. Et multa tractantur circa Monitoria, & reuelationes testium. Maxime ad interpretationem, *Statuti Auenionensis sub titulo De Monitoriis*. Et vtrum oppositio vnus, retardet publicationem monitorij quoad alios. Quæ sit praxis Monitorialium in Gallia: & vtrum Conseruatores illas concedere possint.

SVMMARIVM.

- 1 Referuntur Doctores de materia Literarum monitorialium tractantes.
- 2 Ex litteris monitorialibus nulla oritur præuentionio.
- 3 Monitoria sunt actus mere extraiudiciales, & ex illis nullum oritur attentatum.
- 4 Monitoria ante litem, vel lite pendente, concedi possunt.
- 5 Qui se opponit monitorio, habet contra se suspensionem mali iuris.
- 6 Quomodo verum sit, monitorium esse actum extraiudicialem.
- 7 Causa monitorij est omnino separata à causa negotij principalis, & qualibet debet currere suo Marte.
- 8 Lite pendente super negotio principali, non potest procedi ad declarationem censurarum coram Iudice Ecclesiastico contra rem indebitè detinentem. Sanlegerius de Præuent. Iudic.

tem, in specie, sed solum generaliter contra omnes.

- 9 Lite pendente in causa principali non potest procedi contra testes non reuelantes ad declarationem censurarum coram Iudice Ecclesiastico, sed solum generaliter contra non reuelantes.
- 10 Contra testem falsum, falsum reuelantem, potest procedi criminaliter, ad poenam falsi coram Iudice Ecclesiastico, non tamen in præiudicium causæ præuenta in tribunali Curia secularis.
- 11 An liceat variare in præiudicium præuentionis, & recurrere ad remedium declarationis censurarum, in specie.
- 12 Variatio & recursus ad censuras, fieri potest ab eodem Iudice ad eundem Iudicem Ecclesiasticum.
- 13 Declarans se possidere in isto titulo res contentas in monitorio, ab illo eximendus est, & reus ad Iudicem laicum competentem remittendus.
- 14 Testis declarans se esse promptum dicere veritatem quando iudicialiter producet, eximendus est à monitorio.
- 15 Explicatur statutum Auenionense libro secundo Rubric. 33. d. Monitoriis, in causis arduis reuelantes possunt cogi respondere cum interrogatoriis, ibidem.
- 16 Iudex Ecclesiasticus lite nondum capta, & causâ nondum præuenta per Iudicem laicum, potest procedere ad declarationem censurarum contra non reuelantes & non restituentes, & numero 19.
- 17 Laicus efficitur de foro Iudicis Ecclesiastici ratione peccati.
- 18 Testes qui reuelantur vigore monitorij, debent formaliter repeti coram Iudice Ecclesiastico, dum vult procedere ad declarationem censurarum contra certam personam.
- 19 Refertur praxis quarundam curiarum in hac materia.
- 20 Iudex Ecclesiasticus non sufficit quod præuenerit per concessionem monitorij, sed debet præuenerisse per processum declarationis specialis censurarum, alias præualebit processus Iudicis laici.
- 21 Monitoria & excommunicationes non conceduntur nisi in subsidium.
- 22 Non deuenitur ad denunciationem Ecclesiasticam, pro re iam in Iudicium deducta & negata.
- 23 Oppositio vnus aduersus monitorium, facit ut superfeedatur quoad omnes, si opponens deducat exceptionem realem, secus si personalem.
- 24 Explicatur Decisio Rotæ Auenionensis, 168. Quæ sit praxis literarum monitorialium in Gallia.

NON tractamus hic de monitoriis nisi quoad effectum præuentionis. Qui enim plura de his scire desiderabit, adeat integrum de illis tractatum *Lazarij*, necnon Riccium in *Praxi Rerum fori Ecclesiastici*, à decif. 267. ad 282. Et in suis decif. decif. 219. te prima, & 69. part. 2. Collam. de remed. subsidiar. remed. 14. Anton. Fab. lib. 4. Cod. tit. 14. de probation. definit. 49. & 54. Et libro 7. tit. 28. de appellat. definit. 22. Sol. in consil. antiqu. Sabaud. tit. vi. nemo iniurius, gloss. vnic. numer. 6. & sequentibus. Giurb. decif. 94. Syluam. Nuptial. lib. 3. num. 30. & sequentibus. Praxim Archiep. Neapol. cap. 1. Barbof. de potestate Episc. part. 3.